

SPEELGOED MUSEUM

MECHELEN
VZW

LESMAF

KLEUTERS VERKENNEN HET SPEELGOEDMUSEUM

**SPEELGOED
MUSEUM** MECHELEN
VZW

Nekkerspoelstraat 21

2800 Mechelen

T 015 55 70 75

F 015 55 20 85

info@speelgoedmuseum.be

www.speelgoedmuseum.be

BTW: BE 0424 444 482

INHOUDSTAFEL

3	INHOUDSTAFEL
4	INLEIDING
5	ONTWIKKELINGSDOELEN
8	VOOR HET BEZOEK
8	Wat is het Speelgoedmuseum?
9	Verschillende afdelingen in het museum
14	TIJDENS HET BEZOEK
14	Het spelatelier
15	Andere afdelingen + zoektocht
23	NA HET BEZOEK
24	Lesmomenten rond treinen
25	Lesmomenten rond traditionel spel
26	Lesmomenten rond poppen
28	Lesmomenten rond kermis en circus
31	Lesmomenten rond beren
32	BRONNEN

Kies zelf enkele opdrachten uit om met uw klas uit te voeren voor of na het bezoek.

DOEOPDRACHT

Legende

DENKOPDRACHT

INFORMATIE VOOR
DE LEERKRACHT

INLEIDING

Het Speelgoedmuseum is dé plaats om kleuters te laten kennismaken met cultuur.

- Speelgoed is voor kleuters zeer herkenbaar. Het behoort immers tot de directe leefwereld van het kind. Dit maakt de drempel naar het museum klein.
- De jonge bezoekertjes kunnen op een leuke manier kennismaken met het museum via een spelatelier dat specifiek op hen gericht is. Een eerste museumbezoek kan namelijk heel bepalend zijn voor de culturele groei van de kleuters.
- De klas kan op een actieve wijze het museum ontdekken. Bij de recent uitgebouwde afdelingen werd er veel aandacht geschonken aan interactiviteit. Op deze manier kunnen de kleuters niet alleen kijken maar ook veel beleven.
- Spelenderwijs leren de kinderen speelgoed kennen en doen ze heel wat nieuwe ervaringen op.
- Speelgoed lokt heel wat reacties uit bij kinderen. Dit onderwerp biedt de kans om een eenvoudig groepsgesprek te voeren met de kinderen.
- De kleuters zien niet alleen het speelgoed van vandaag, maar ook speelgoed van vroeger.

In deze lesmap vind je na een overzicht van de beoogde ontwikkelingsdoelen meer informatie over het spelatelier “Kleuters verkennen het Speelgoedmuseum”. We geven ook enkele ideeën mee om op voorhand het bezoek voor te bereiden, wat je kan doen in het museum en om nadien het bezoek te verwerken.

Veel plezier!
Dienst Publiekswerking

BEOOGDE ONTWIKKELINGSDOELEN

De Dienst Publiekswerking wil met de lesmap en het daarbij horende spelatelier op inhoudelijk vlak rekening houden met de ontwikkelingsdoelen van de kleuterschool. Deze kaders binnen de vakgroepen: muzische vorming, Nederlands, wereldoriëntatie, motoriek en sociale vaardigheden.

Hierna volgen de door ons geselecteerde ontwikkelingsdoelen per vakgroep.

WERELDORIËNTATIE

Algemeen

De kleuters

- 1.1 kunnen verschillen onderscheiden in geluid, geur, kleur, smaak en voelen.

Techniek

De kleuters

- 2.1 kunnen van technische systemen die ze zelf vaak gebruiken, aangeven of ze gemaakt zijn van metaal, steen, hout, glas, papier, textiel of kunststof.

Mens

De kleuters

- 3.2 kunnen in een eenvoudige taal een recent gebeurde situatie waarbij zij betrokken waren in dialoog met een volwassene, beschrijven en vertellen hoe zij zich daarbij voelden.
- 3.3 tonen in concrete situaties voldoende zelfvertrouwen in eigen mogelijkheden.
- 3.9 kennen en begrijpen omgangsvormen, leefregels en afspraken die van belang zijn voor het samenleven in een groep.
- 3.10 kunnen in concrete situaties met de hulp van een volwassene afspraken maken.
- 3.11 kunnen bij een activiteit of een spel in een kleine groep, controleren of de anderen zich aan de regels houden.

Ruimte

De kleuters

- 6.7 kunnen een ruimte inrichten in functie van hun spel.
- 6.8 kunnen, mits aanwijzingen, orde brengen in een beperkte ruimte.
- 6.9 kunnen verschillen in landschappen en omgevingen, door mensen ingericht, verwoorden.

MUZISCHE VORMING

Beeld

De kleuters

- 1.1 kunnen visuele waarneming en beeldend geheugen versterken en vergroten door beeldelementen te herkennen.
- 1.2 kunnen materiaalgevoeligheid ontwikkelen door exploreren en experimenteren.

- 1.5 kunnen impressies uiten in een persoonlijke, authentieke creatie en plezier scheppen in het zoeken en vinden.

Muziek

De kleuters

- 2.5 kunnen met plezier een toenemend vermogen tot experimenteren en improviseren ontwikkelen met klank, stem of instrument.

BEWEGING

De kleuters

- 4.2 kunnen meedoen met bewegingen die tijdens het vertellen van een verhaal aan bod komen, en belangstelling tonen om het bewegingsinspirerend gegeven nauwkeurig te observeren en na te bootsen.

Attitudes

De kleuters

- 6.1 kunnen openstaan voor nieuwe dingen uit hun omgeving.
- 6.4 kunnen respect betonen voor uitingen van leeftijdgenoten, behorend tot de eigen en de andere culturen.
- 6.5 kunnen genieten van de fantasie, de originaliteit, de creativiteit en de zelfexpressie in 'kunstwerken'.

MOTORISCHE COMPETENTIES

Klein-motorische vaardigheden

De kleuters

- 1.28 tonen een toenemende bedrevenheid in het functioneel aanwenden van klein-motorische vaardigheden.
- 1.29 kunnen klein-motorische vaardigheden in verschillende situaties voldoende nauwkeurig gedoseerd en ontspannen uitvoeren.
- 1.30 kunnen de functionele grepen gebruiken voor het hanteren van voorwerpen.

ZELFCONCEPT EN HET SOCIAAL FUNCTIONEREN

De kleuters

- 3.1 tonen een intrinsieke belangstelling om diverse nieuwe bewegingssituaties te verkennen.
- 3.2 kunnen speels bezig zijn met de eigen beweging en lichamelijkeheid.
- 3.3 tonen in het experimenteergedrag dat ze de eigen mogelijkheden en begrenzingen aanvoelen.
- 3.4 tonen een rustige aanwezigheid in het eigen lichaam, voelen de eigen grenzen en tonen een vertrouwdheid met de eigenheid van het lichaam.
- 3.5 tonen in diverse bewegingssituaties een variatie aan innerlijk beleven.
- 3.6 tonen een persoonlijke stijl in spontane expressie.

- 3.7 durven de eigen bewegingsvormen en behendigheden tonen.
- 3.8 kunnen zich emotioneel uiten binnen aanvaardbare grenzen.
- 3.9 kunnen in bewegingssituaties respectvol rekening houden met de veiligheid en de vermogens van andere kleuters en passen hun handelingen aan.
- 3.12 kunnen binnen een eenvoudige spelvorm één tot twee spelregels opvolgen.

NEDERLANDS

Luisteren

De kleuters

- 1.1 kunnen een mondelinge boodschap, eventueel ondersteund door gebaar, mimiek met betrekking tot een concrete situatie begrijpen.
- 1.2 kunnen voor hen bestemde vragen in concrete situaties begrijpen.
- 1.3 kunnen een mondelinge, voor hen bestemde boodschap, ondersteund door beeld en/of geluid, begrijpen.
- 1.5 kunnen een beluisterd verhaal, bestemd voor hun leeftijdsgroep, begrijpen.

Spreken

De kleuters

- 2.5 kunnen antwoorden op gerichte vragen in verband met betekenis, inhoud, bedoeling, mening in concrete situaties.
- 2.7 kunnen in een gesprek met een eenvoudige maar relevante vraag of met commentaar reageren.
- 2.8 kunnen zelf vragen stellen aan anderen die de door hen gewenste informatie leveren.
- 2.9 kunnen de hulp of medewerking van anderen inroepen.
- 2.13 beleven plezier in het gebruiken van taal en het spelen met taal in concrete situaties.

Lezen

De kleuters

- 3.1 kunnen aan de hand van visueel materiaal een boodschap herscheppen.
- 3.2 kunnen door symbolen voorgestelde boodschappen in verband met concrete activiteiten begrijpen.

VOOR HET BEZOEK

WAT IS HET SPEELGOEDMUSEUM?

Voor je het Speelgoedmuseum bezoekt kan je aftoetsen wat de kinderen al weten over het Speelgoedmuseum. Je kan een inleidend gesprek voeren over musea algemeen en speelgoed van vroeger en nu.

Wat is een museum?

Zijn er in de klas kinderen die iets verzamelen? Wat verzamelen ze zoal? Het museum verzamelt speelgoed. Het speelgoed staat in kasten achter glas. Zo kan je al dat moois wel zien maar niet aanraken. Misschien staat er wel speelgoed waar jij mee speelt, of je mama, papa, opa of oma? In een museum kan je dus heel veel dingen zien, maar je kan ook dingen doen. Een museum is niet hetzelfde als de speelplaats. Er zijn afspraken waar alle kinderen zich moeten aan houden. Roepen, lopen en tentoongestelde voorwerpen aanraken is niet toegelaten.

Richtvragen: Wie is er al naar een museum geweest? – Wat kan je in een museum allemaal zien of doen? – Wie is er al in het Speelgoedmuseum geweest? – Wat staat er allemaal in het Speelgoedmuseum? – Mag je met al het speelgoed spelen? – ...

Andere werkvormen:

- Laat de kinderen een **collage** maken van wat ze allemaal willen zien. Zoek samen naar prentjes en knip die uit. Sorteert alles per thema en kleef het op een groot blad papier. Wat tot hetzelfde thema hoort, wordt in een grote verzameling geplaatst. Verzamelen is immers één van de belangrijkste opdrachten van een museum.
- Maak een **voeldoos met verschillende materialen**. Speelgoed bestaat uit verschillende materialen. In het museum komen er heel wat aan bod. Vergelijk de verschillende materialen. Welk is hard, welk is zacht, welk materiaal voelt warm aan, welk koud, heeft het scherpe randen, ... Je kan ook het materiaal van speelgoed van vroeger vergelijken met dat van nu.

Voorbeeldmaterialen: knikker van klei – knikker van glas – houten bouwblokje – legoblokje – meccanostaafje – porseleinen pop (of een porseleinen kopje) – plastieken Barbie – pingpongballetje (dit materiaal is vergelijkbaar met celluloid, de voorloper van het plastic) – ...

- **Maak** in de klas **je eigen Speelgoedmuseum**. Laat de kinderen speelgoed meenemen van thuis. Dit kan hun lievelingsspeelgoed zijn, maar misschien kan iemand wel iets meenemen van zijn of haar (groot)ouders. Maak in de klas/turnzaal/refter/... een hoek waar je al het speelgoed ten toon kan stellen. Zet het op een tafel, een stoel, in een kastje, ... Om het helemaal af te maken kan je het donker maken in de ruimte en met bureaulampjes of zaklampen jouw stuk speelgoed belichten. Laat de kinderen vertellen over hun stukje speelgoed.

VERSCHILLENDE AFDELINGEN IN HET SPEELGOEDMUSEUM

Tijdens het spelatelier in het museum passeren we enkele verschillende afdelingen. Hieronder vind je meer informatie over die onderwerpen en enkele werkvormen om hier rond al iets te doen in de klas.

Afdeling treinen

Informatie voor de leerkracht

De geschiedenis van de trein begon in de negentiende eeuw. In 1914 stelde George Stephenson in Groot-Brittannië de stoomtrein voor. Enkele jaren later vertrok vanuit Liverpool de eerste stoomtrein richting Manchester. Op het Europese vasteland reden in 1835 de eerste treinen van Brussel naar Mechelen. De namen van de locomotieven waren: De Pijl, De Olifant en De Stephenson.

Speelgoedtreintjes konden niet uitblijven. De eerste treintjes werden gemaakt uit hout. Die hadden een heel eenvoudige vorm, waren veilig om mee te spelen en dus zeer populair bij kinderen. Opvallend is dat houten treintjes vandaag nog steeds stoomtreinen voorstellen.

Al snel werden treintjes gemaakt uit lood of tin. Deze waren niet erg veilig om mee te spelen, ze hadden vaak scherpe randjes en waren niet erg stevig. Voor kinderen dus niet ideaal. Ondertussen worden treintjes heel nauwkeurig en realistisch gemaakt op een gemeenschappelijke schaal.

Speelgoedfabrikanten hebben nu ook een veilig alternatief voor kinderen met de plasticen trein. De eenvoudige vormen en felle kleuren trekken de aandacht van heel wat kinderen.

Werkvormen

- Weet elke kleuter wat een trein is? Hoe ziet een trein eruit? Kunnen ze een beschrijving of een tekening maken?
- Ga met de klas een kijkje nemen in het station. Laat de kleuters kennis maken met het perron, de trein, de wachtzaal, Maak een praatje met de conducteur. Misschien gaan jullie wel met de trein naar het Speelgoedmuseum?
- Bouw een heuse treinomgeving met treinspoortjes, huisjes, bomen, mensjes, treinen, ... Je kan hiervoor echte treinsporen gebruiken, maar je kan ook creatief zijn in de keuze van je materiaal. Met blokken allerhande kom je ook heel ver.

Afdeling traditioneel spel

Informatie voor de leerkracht

Het schilderij "De Kinderspelen" laat ons kennismaken met 80 zomerspelletjes uit de zestiende eeuw.

Als we het schilderij wat nauwkeuriger bekijken, zien we dat heel wat spelletjes van toen nog steeds bestaan. Denk maar aan de tol, die veel kinderen nu kennen als een Beyblade. De hoepel bestaat ook nog, hoewel er nu anders mee gespeeld wordt. Vroeger duwden de kinderen de hoepel vooruit met een stokje. Vandaag proberen kinderen de hoepel rond hun middel met draaiende bewegingen omhoog te houden.

Kinderen hadden in de zestiende eeuw weinig speelgoed. Speelgoedwinkels bestonden nog niet. De enige bij wie je speelgoed kon kopen, was de leurder op de jaarmarkt. En zelfs daar was de keuze beperkt tot een stokpaardje, trommel, ratel of molentje. Bovendien was dit speelgoed niet voor iedereen betaalbaar.

De kinderen waren dus heel vindingrijk. Een houten ring van een ton kon omgetoverd worden tot hoepel, geiten- of schapenkootjes werden gebruikt als bikkels, een varkensblaas werd nieuw leven ingeblazen als een bal, muziekinstrument of zwemband.

Maar ook zonder speelgoed konden leuke spelletjes gespeeld worden. Haasje over, koprol en stoeltje zijn slechts enkele voorbeelden die je op het schilderij ziet.

Nog iets dat opvalt is dat de kinderen op het schilderij samen spelen. Vandaag spelen kinderen vaak op zichzelf met een gameboy of computerspelletje. Ook buitenspelen gebeurt wegens het drukke verkeer vandaag minder vaak dan vroeger.

Werkvormen

- Probeer enkele oude spelletjes uit in de klas. (Bikkelen, tollen, knikkeren, hoepel, ...)
- De kleuters brengen speelgoed mee van hun opa en oma. Er kan een korte vergelijking gemaakt worden met hun speelgoed.
- Oma of opa komt vertellen in de klas met wat er vroeger gespeeld werd.

Afdeling poppen

Informatie voor de leerkracht

Poppen zijn al erg oud. In de Griekse oudheid hadden poppen eerder een religieuze betekenis. Ze werden geofferd aan de godin van de liefde in de hoop op een goed huwelijk. Sommige poppen hadden al beweegbare armen en benen, deze waren waarschijnlijk wel bedoeld om mee te spelen. De poppen uit deze tijd werden gemaakt uit gebakken terracotta, een soort klei.

Houten poppen bestonden in verschillende versies. Arme kinderen hadden poppen met houten hoofdjes, het lijfje in lommen gewikkeld. De houten pop van de rijke middenklasse droeg echte dameskleden. De ledematen waren met stoffen of leren stukjes vastgemaakt aan het lichaam waardoor ze konden bewegen.

In de 17de eeuw werden de eerste porseleinen poppen geboren. Deze waren heel breekbaar en meisjes mochten de pop enkel op zondag uit de kast halen. Het waren vooral pronkstukken, voorbeelden voor het ideale meisje, die achter slot en grendel zaten.

Net als de porseleinen pop was de pop uit papier-maché heel breekbaar. Vanaf het midden van de negentiende eeuw werden deze goedkopere poppen gemaakt. Iedere fabrikant had zijn eigen recept voor de papier-maché mengeling.

Poppen uit celluloid werden geproduceerd vanaf eind negentiende eeuw. Dit materiaal is heel dun, licht doorschijnend, erg breekbaar en licht ontvlambaar. Heel wat van deze poppen hadden deuken of gebroken tenen en vingers. Poppendokters hadden toen goed te doen, een nieuwe pop was immers veel duurder dan het herstellen van de huidige pop. De komst van de plastic pop was dus een hele opluchting voor kinderen én hun ouders. Voorzichtig spelen hoefde niet meer.

In 1959 deed Barbie haar intrede. Barbie was de eerste pop met vrouwelijke vormen. Heel wat pedagogen beweerden dat haar geen lang leven beschoren zou zijn. Toch speelt Barbie nog steeds de hoofdrol in heel wat meisjesverhalen.

Werkvormen

- Elke kleuter brengt zijn of haar pop mee naar de klas en vertelt. Wat spelen jullie met de pop? Wat is het verschil tussen een pop en een baby?
- Verschillende soorten poppen tonen zoals: vingerpoppen, poppenkastpoppen, babypoppen,

Afdeling kermis en circus

Informatie voor de leerkracht

'Kermis': mis van de patroonheiligen van de kerk. Dit feest werd gevierd met de feestdag van de patroonheiligen van de parochie of kerk.

Na een misviering om de Heilige te vieren, ging de processie uit. Na de processie begon het 'echte' feest met toneelopvoeringen, dans en muziek. Op de bijhorende 'jaarmarkt' kwamen marktkramers, artiesten, waarzeggers, speelgoedkraampjes, ... hun goederen of kunsten verkopen. De attracties kregen steeds meer belang en evolueerden mee met de betere technieken en transportmogelijkheden.

Op kermissen stond vroeger ook vaak een circuskraam (met rariteiten) als één van de aanwezige attracties. Eind 18de eeuw werd voor het eerst een voorstelling met paardenacts georganiseerd. Hierin werd voor het eerst ook de clown geïntroduceerd. Hij praatte de verschillende paardenacts aan elkaar. Later kregen de clowns ook een eigen act. Als snel waren er verschillende types clowns: Domme August (deze zien we het vaakst terug in speelgoed), Pierrot, ... Vanaf 1825 verschenen de eerste rondreizende circussen. Ook in de speelgoedwereld verschenen al snel circussen. Dit circusspeelgoed kon vaak bewegen en werd uit blik gemaakt.

Werkvormen

- Welke kermisattracties kennen de kleuters? Wat is hun lievelingsattractie?
- Speel enkele kermis spelletjes na:
 - o Blikjes omgooien
 - o Probeer de flosj te nemen, net als op de draaimolen. Eén iemand staat (geblinddoekt) in het midden met een stok met daaraan een flosj. De andere kinderen lopen er in een cirkel rond en proberen de flosj aan te raken of te pakken als ze passeren.
- Wie loopt er allemaal in een circus rond? Goochelaars, clowns, acrobaten, dieren, ... Misschien kunnen de kinderen zelf ook kunstjes en zo samen hun eigen circus maken?
- Toon een aantal prenten van dieren. De kleuters maken twee verzamelingen. De ene verzameling bevat dieren die ze kunnen terugvinden in het circus, de andere bevat dieren die niet in het circus thuishoren. Kunnen de kleuters ook een kunstje opnoemen met elk dier uit de circusverzameling?
- Breng een bezoekje aan het circus. Indien dit niet lukt kan je foto's tonen van een eerder bezoek. Die kunnen in de klas besproken worden.

Afdeling beren

Informatie voor de leerkracht

De teddybeer is genoemd naar de Amerikaanse president Theodore Roosevelt, wiens roepnaam Teddy was.

Tijdens een jachtpartij in 1902 kreeg Roosevelt een jonge beer in het vizier. Uit medelijden met dit jonge welpje schoot hij het beest niet dood omdat hij anders 'zijn kleinkinderen nooit meer onder ogen zou durven komen'. In de krant verscheen daarop een spotprent met dit onderwerp. De eigenaars van een speelgoedwinkel in New York maakten na het zien van de spotprent een speelgoedbeer uit pluche en vroegen aan de president toestemming om hun knuffelberen 'Teddy' te mogen noemen.

De knuffelbeer was (en is) voor jongens het ideale alternatief voor de pop. De zachte maar ook stoere knuffelbeer kan hen troost bieden bij het slapengaan.

Er bestaan heel wat bekende knuffels, denk maar aan Winnie the Poeh, beertje Paddington, Monchhichi, de troetelberen, Samson, ...

Werkvormen

- Een vergelijking maken tussen echte beren en teddyberen. Toon prenten van echte beren. Hoe zien die eruit?
- Er bestaan natuurlijk ook bereleuke verhalen, zoals: het sprookje van Goudlokje, de avonturen van beertje Paddington,

TIJDENS HET BEZOEK

HET SPELATELIER

Praktisch

- Plaats: de rondleiding vindt plaats in het museum in de afdelingen treinen, traditioneel spel, knuffels, poppen en kermis circus.
- Tijdsduur: ongeveer 1 uur.
- Aantal kleuters: maximum 20 per groep.
- Begeleiders: 1 begeleider van het museum en minimum 1 van de school.

Bij het spelatelier “Kleuters verkennen het Speelgoedmuseum” staat het thema trein centraal. Deze rode draad doorheen het bezoek is uiteraard niet toevallig gekozen. We duiken de geschiedenis in en zetten een grote stap terug in de tijd. Lang geleden, in 1835, reed de eerste trein op het vasteland van Brussel naar Mechelen.

We hebben ons echter niet alleen gebaseerd op de geschiedenis. Ook de ligging van het museum speelt een rol. Er zijn twee stations in deze stad. Toevallig of niet, het Speelgoedmuseum bevindt zich vlak naast het station Mechelen-Nekkerspoel. Wanneer je door het raam kijkt vanuit de treinafdeling, zie je met wat geluk een trein voorbijrazen.

Bovendien is een trein niet zo evident voor de kleuters. De mensen reizen immers niet zo vaak meer met de trein. Heel wat jonge kinderen hebben zelfs nog nooit een trein van binnen gezien.

Rondgang in het museum

De treinreis doorheen het museum begint (logischerwijs) in de afdeling treinen.

- Er wordt aan de kleuters uitgelegd wat een museum precies is.
- Wat mag en niet mag in een museum.
- De kleuters maken kennis met het doel van het spelatelier: samen met de begeleider op zoek gaan naar treinspoortjes. Deze hangen bij bepaalde afdelingen in het museum, dit zijn de stopplaatsen van de trein. Bij elk treinspoortje is er een korte activiteit die gelinkt is aan de afdeling waar het spoor hangt.
- Afhankelijk van enkele factoren (de grootte van de groep, de drukte in het museum, de leeftijd van de kinderen, ...) bezoeken we volgende afdelingen: knuffels, traditioneel speelgoed (schilderij “De Kinderspelen”), poppen en kermis en circus.

WAT TE DOEN IN ANDERE AFDELINGEN

In het Speelgoedmuseum zijn nog een heleboel andere afdelingen. Zo kan je bijvoorbeeld nog een bezoekje brengen aan de Playmobil-afdeling, een lesje volgen aan het schooltje, de ruimte invliegen in de robots en ruimte-afdeling, ...

De ene afdeling zal de kleuters meer aanspreken dan de andere afdeling. Je kan hun interesse wel opwekken door gerichte vragen te stellen over het speelgoed dat je ziet. Let zelf op enkele details en laat de kleuters die dingen zoeken. Start korte gesprekjes over het speelgoed en maak duidelijk de link met hun eigen leefwereld.

Op de volgende pagina vind je een fiche die je kan afdrukken en meenemen naar het museum. Hierop staan enkele stukken speelgoed die de kleuters moeten zoeken en goed bekijken.

Indien je het museum bezoekt met meer dan één begeleider voor de groep kan je deze fiche enkele keren afdrukken en in kleinere groepjes oplossen. Ben je alleen met de groep of wil je de afbeeldingen een beetje groter dan kan je de afbeeldingen ook apart afdrukken.

ZOEKTOCHT

Nicky, onze mascotte, is een beetje verdrietig.

Gelukkig heeft Nicky in het museum enkele vrolijke vriendjes die haar terug kunnen opvrolijken met hun lach. Kan jij de vrolijke vriendjes vinden?

Ga op zoek naar het speelgoed en teken hun mond. Is die blij of droevig? Omcirkel de vrolijke stukken speelgoed.

1ste verdieping –
mechanisch speelgoed

1ste verdieping –
robots en ruimte

2de verdieping –
bouwspeelgoed

2de verdieping –
treinen

3de verdieping –
Toy Stories

ZOEKTOCHT

NICKY IS DROEVIG

SPEELGOED
MUSEUM MECHELEN
VZW

ZOEKTOCHT

**1st VERDIEPING –
MECHANISCH SPEELGOED**

**SPEELGOED
MUSEUM** MECHELEN
VZW

ZOEKTOCHT

**1st VERDIEPING -
ROBOTS EN RUIMTE**

**SPEELGOED
MUSEUM** MECHELEN
VZW

ZOEKTOCHT

**2de VERDIEPING -
BOUWSPEELGOED**

**SPEELGOED
MUSEUM** MECHELEN
VZW

ZOEKTOCHT

**2de VERDIEPING -
BOUWSPEELGOED**

**SPEELGOED
MUSEUM** MECHELEN
VZW

ZOEKTOCHT

**3^UE VERDIEPING -
TOY STORIES**

**SPEELGOED
MUSEUM** MECHELEN
VZW

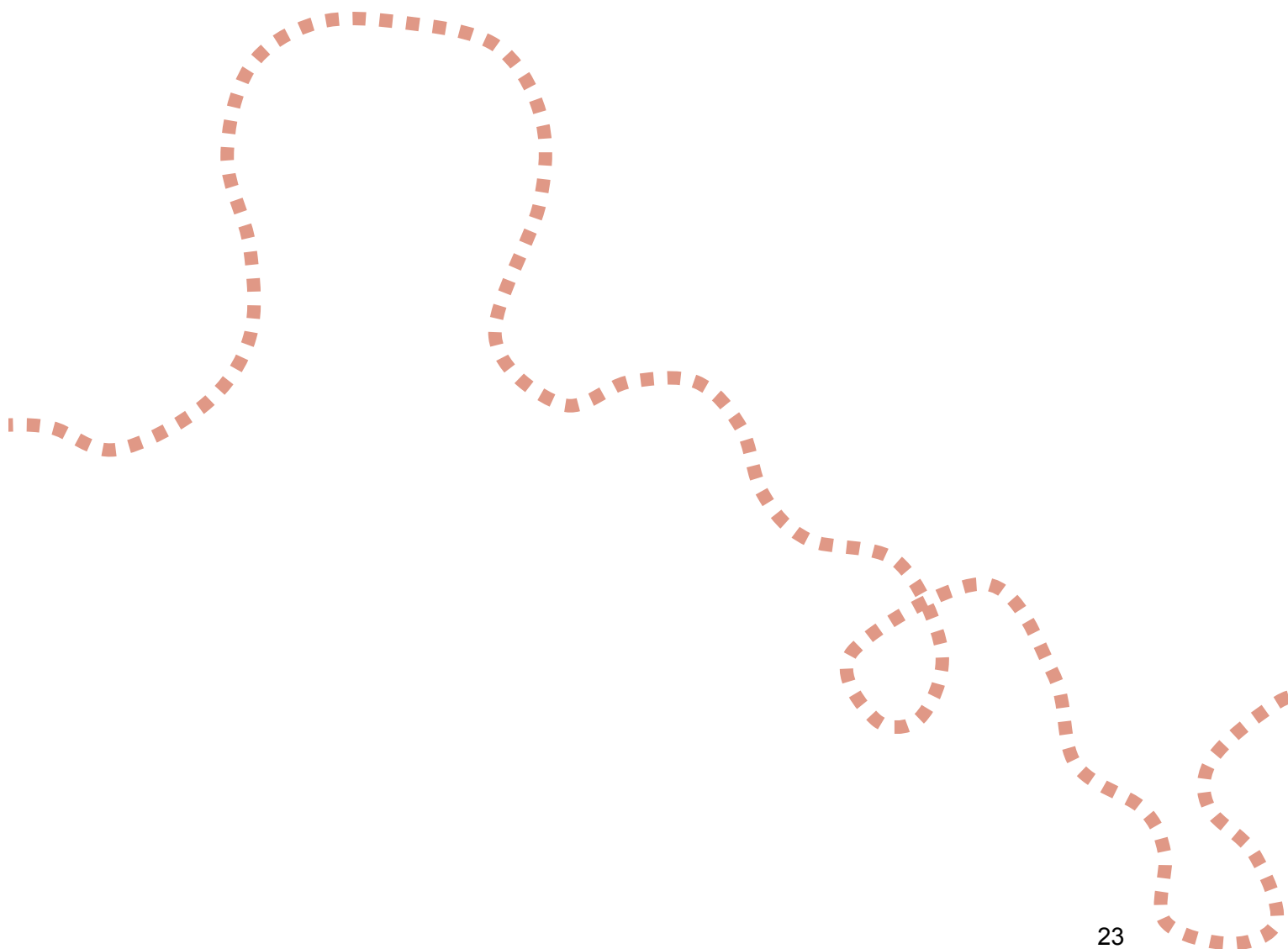
NA HET BEZOEK

Met de kleuters napraten over het bezoek aan het museum is heel leerrijk. Ze kunnen met hun eigen woorden vertellen hoe ze hun bezoek beleefd hebben. Om zo'n gesprekje op gang te brengen kan je een van de volgende lesmomenten als basis te gebruiken.

Ieder lesmoment bestaat uit een doe-opdracht en/of een spelmoment dat de kinderen individueel of in groep kunnen uitvoeren. Een aantal tekeningen zijn uitgewerkt op aparte bladen, zodat je een keuze kan maken en deze voor de kleuters kan kopiëren.

In de derde kleuterklas leren de kinderen zich mondeling uit te drukken, te tellen en te oefenen in de fijne motoriek als voorbereiding tot het schrijven. Zij beschikken nog niet over de nodige capaciteiten om de opdrachten zelfstandig uit te voeren. Onder je deskundige begeleiding kunnen de kleuters zo gemotiveerd worden dat ze met plezier de opdrachten uitvoeren en met veel enthousiasme aan de spelmomenten beginnen. Afhankelijk van de leeftijd van de kinderen zal je meer of minder moeten voorbereiden.

LESMOMENTEN ROND TREINEN

Knutselidee: trein uit afval- en restmateriaal

Nodig:

- Keukenrollen
- Eierdozen
- Flesdopjes
- Gekleurd papier
- Dun karton
- Versiermateriaal (vb stiften, kleurpotloden, ponsjes, ...)

Vorbereiding:

- Voor de locomotief: Knip de eierdoos zo dat je ieder eiervakje apart kan gebruiken.
- Voor de wagon: Knip de eierdoos in stroken.

Werkwijze:

Voor de locomotief: Draai een strook papier rond een keukenrol. Knip 8 rondjes uit het karton. Maak 2 rondjes groter dan de andere 6. Kleef 4 rondjes aan de ene zijde van de keukenrol, waarvan de grootste achteraan. Doe hetzelfde aan de andere kant van de keukenrol. Kleef vooraan de keukenrol een flesdopje. Rol een strook papier op en stop deze in het flesdopje. Kleef achteraan de keukenrol het stukje eierdoos. Eventueel kan je de locomotief nog versieren.

Voor de wagon: Voor de wagon mogen al de wielen even groot zijn. Kleef bovenaan een strook van de eierdoos.

Liedje aanleren: In een klein stationnetje

In een klein stationnetje
's morgens in de vroege
stonden zeven wagentjes
netjes op een rij
Zie het machinistje,
draaien aan het wieleke
Akke akke tuut tuut,
weg zijn wij!

stationnetje uitbeelden
oogjes wrijven
zeven tonen
vakjes na elkaar uitbeelden
hand boven de ogen
draaiende bewegingen met de handen
aan een hendel trekken
zwaaien met de handen

LESMOMENTEN ROND TRADITIONEEL SPEL

Knutselidee: maak je eigen tol

Nodig:

- Tandienstokers
- Dik papier of karton
- Versiermateriaal: kleurpotloden, stiften, ...

Werkwijze:

Knip uit het papier een ronde. Versier de tol zoals je zelf wil. Prik het tandenstokertje door het midden van het papier.

Extra:

Wil je een stevigere tol; gebruik een cd, kurk en nagel als basis. Kleef de kurk langs één zijde in het midden van de cd. Versier de cd. Duw voorzichtig de nagel onderaan de cd in de kurk.

Spelen:

Neem de tol tussen duim en wijsvinger en maak een halve draai met je hand. Laat hem heel even draaien tussen je vingers en laat de tol dan snel los. Tollen maar.

Bewegen: Hoepelen

Nodig: Haal met de klas enkele oude fietswielen bij de fietsenmaker.

Spelmogelijkheden:

- Met de hand de hoepel voortbewegen zonder hem te laten vallen.
- Door de hoepel kruipen of springen.
- De hoepels na elkaar leggen zodat de kleuters van de ene naar de andere hoepel kunnen springen.
- Speel stoelendans met de hoepels. Terwijl de muziek speelt lopen de kleuters door elkaar. Als de muziek stopt gaan de kleuters per twee in een hoepel staan. Neem telkens een hoepel weg, de kleuters die niet op tijd in een hoepel kunnen staan, vallen af.

Spelen: Leren bikkelen

Nodig: ovenwant, velcro, een stoffen balletje dat blijft kleven op de velcro.

Vorbereiding: Neem een want en kleef aan de bovenzij een paar strepen velcro. Geef iedere kleuter een balletje en een want.

Werkwijze: de kleuters leren de eerste stap van het bikkelen: Gooi het balletje in de lucht. Draai snel je hand om terwijl het balletje in de lucht is (zodat de zijde met velcro nu bovenaan is). Probeer het balletje op te vangen op de velcro.

Extra: Oefen met de kleuters op oog-hand-coördinatie: gooi een balletje recht omhoog de lucht in en vang het balletje weer op.

LESMOMENTEN ROND POPPEN

Knutselidee: Aankleedpopje

Nodig:

- Werkblad met aankleedpopje en kleertjes (zie volgende pagina)
- Scharen
- Stiften of kleurpotloodjes

Vorbereiding:

Kopieer de knutselplaat op de volgende pagina voor iedere kleuter.

Werkwijze:

Kleur de pop en kleertjes in.

Opgelet: als je het spel met de kleurendobbelsteen (zie onder) wil spelen moeten er voldoende kledingstukken zijn in verschillende kleuren.

Spelen: spel met de kleurendobbelsteen

Nodig:

- Enkele aankleedpopjes
- Kleertjes
- Grote kleurendobbelsteen

Werkwijze:

Gooi om de beurt met de dobbelsteen. De kleuter die gooid mag een popje aankleden met een kledingstuk in de juiste kleur. Zo oefenen de kleuters de verschillende kleuren nog eens.

Bewegen: Spiegelen

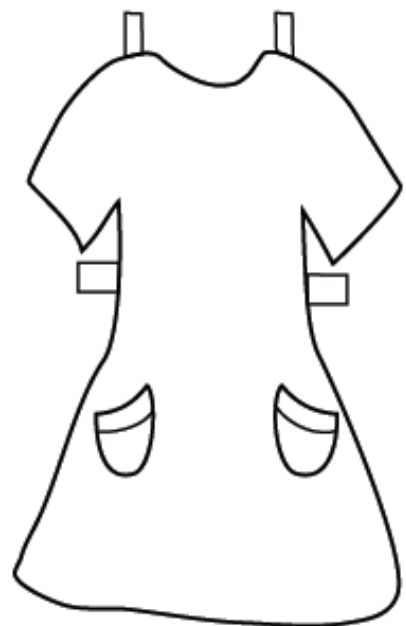
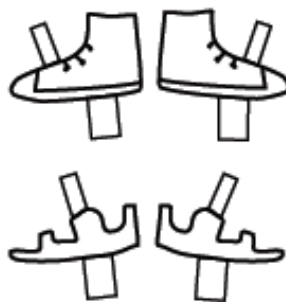
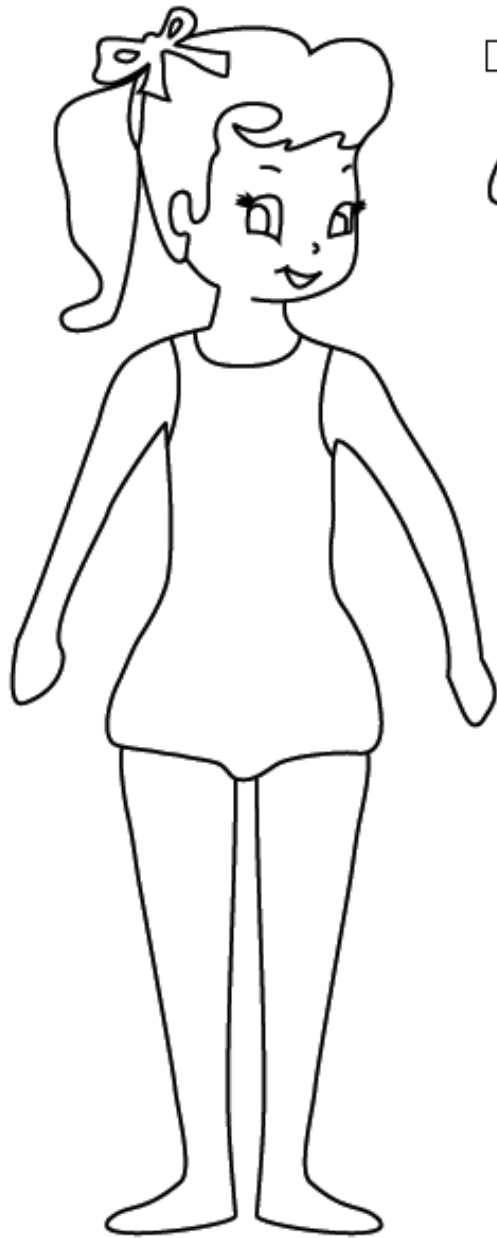
Werkwijze:

Ga tegenover elkaar staan. de helft van de kleuters staat aan kant A en de andere helft aan kant B. Alle kleuters aan kant A zijn eventjes pop geworden en gaan allemaal poppenbewegingen maken. De kleuters aan kant B zijn de poppenspelers. De poppenspelers aan kant B tonen wat de poppen langs kant A moeten doen. Als de poppenspeler zijn arm omhoogsteekt, moet de pop dit nadoen.

Nadien worden de rollen omgedraaid.

Extra: Eventueel kan je ook een hele grote spiegel doen, waarbij de juf de bewegingen voor doet en de kleuters allemaal poppen zijn.

KNUTSELFICHE

AANKLEEDPOP

LESMOMENTEN ROND KERMIS EN CIRCUS

Bewegen: Eendjes vangen

Nodig: Eendjes (zie volgende pagina)

Werkwijze:

Kopieer de knutselplaatje op de volgende pagina zodat er voldoende eendjes zijn voor al de kleuters.

Ga in een grote kring zitten en leg de eendjes verspreid in het midden. Zorg dat iedereen zeker een meter of twee van de eendjes zit. De kleuters mogen nu één voor één een eendje gaan vangen zoals op de kermis. Alleen mogen ze deze keer hun handen niet gebruiken. De juf geeft hen telkens een ander lichaamsdeel waarmee ze het eendje moeten 'vangen'. Bijvoorbeeld: de neus, de wang, de buik, de knie, de elleboog, ...

Extra: Eventueel kan je de kleuters de eendjes op voorhand laten inkleuren.

Spelen: Zelf circus spelen

Nodig: Afhankelijk van de circusnummers (bijvoorbeeld: verkleedkleden, hoepels, dierenpakken, schmink, clownsneuzen, ...)

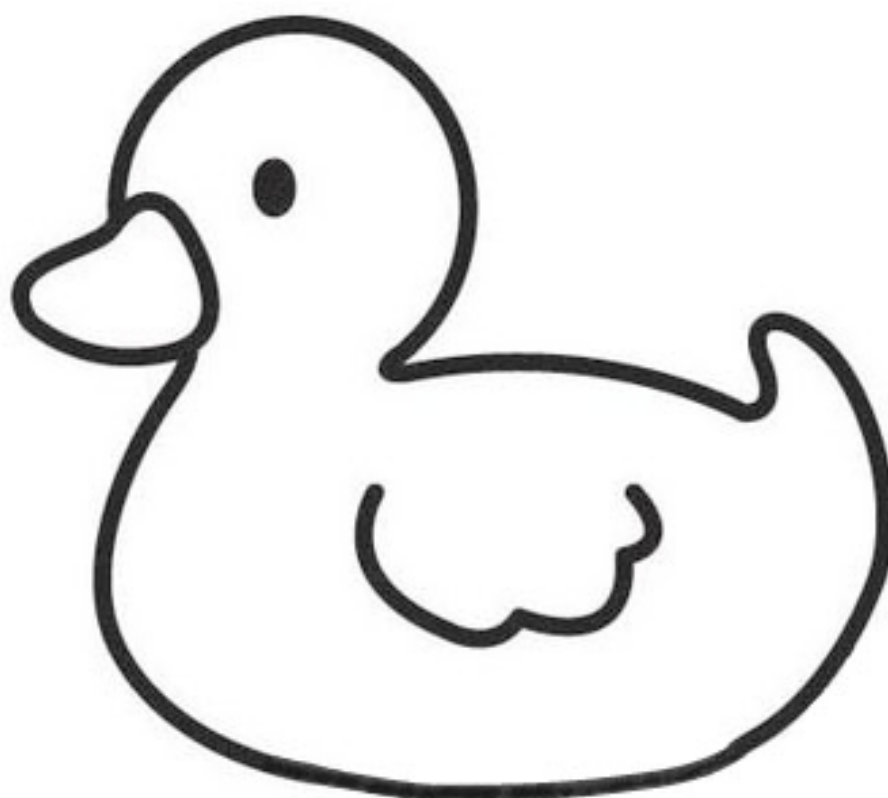
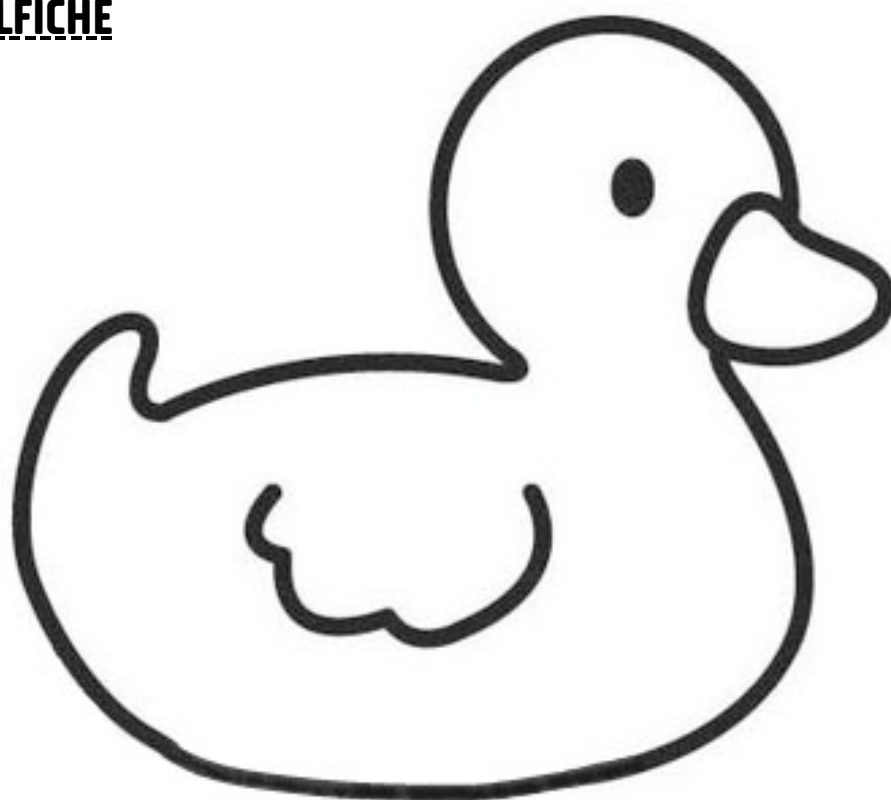
Werkwijze:

Geef al de kinderen een rolletje: vb: de circusdirecteur, de dierentemmers, de dieren, de clown, het publiek, de goochelaar, ... Nadat iedere kleuter zijn rol heeft wordt er materiaal bijeengezocht en verzint iedere kleuter een nummertje. Als iedereen zijn stukje kent, geeft de groep een voorstelling voor elkaar (of misschien kan je een andere klas uitnodigen?)

Extra: Misschien heb je wel enkele collega's die zelf enkele trucs kunnen? Of ben je zelf een circuswonder? Steek met je collega's zelf een minicircusvoorstelling in elkaar; Met enkele simpele diablo-, goochel- of jongleertrucs heb je al gauw een mooie voorstelling.

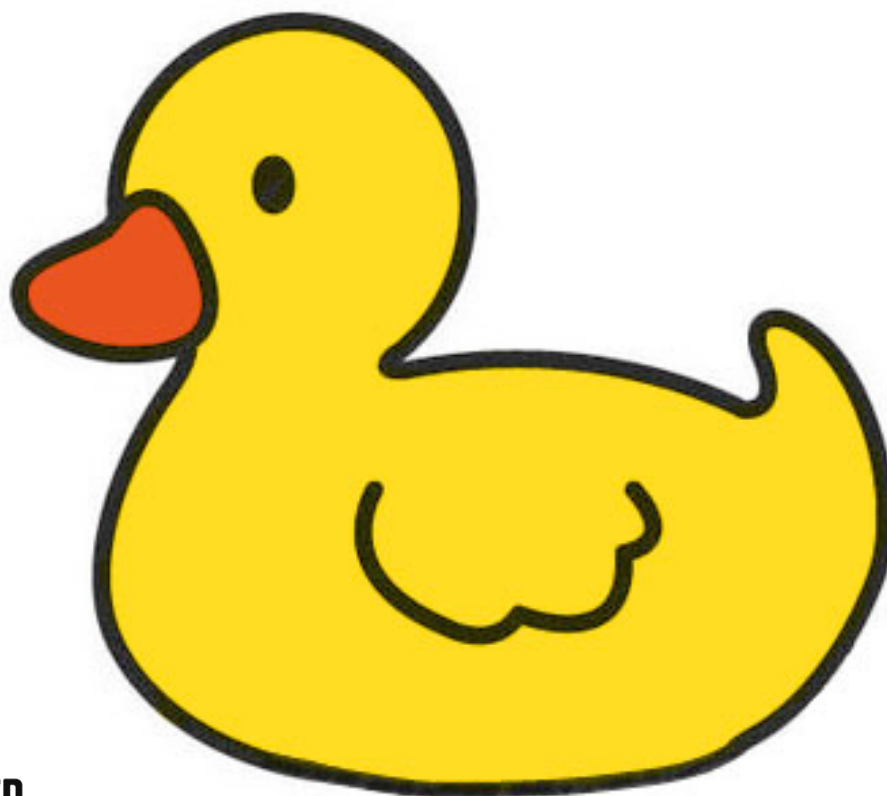
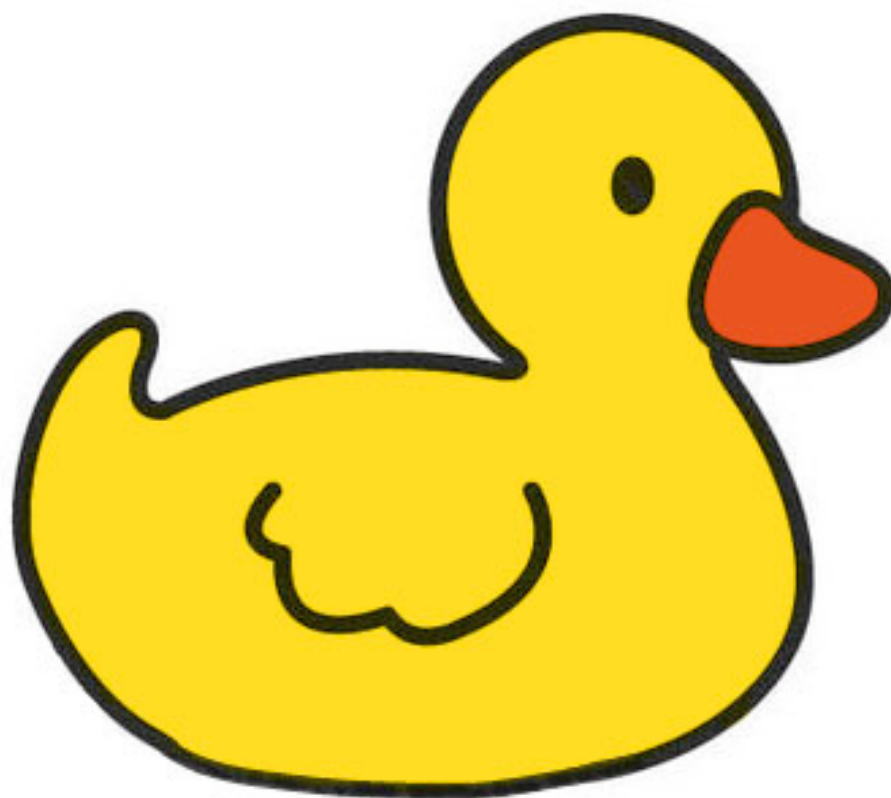
KNUTSELFICHE

EENDJE

SPEELGOED
MUSEUM MECHELEN
VZW

EENDJE

SPEELGOED
MUSEUM MECHELEN
VZW

LESMOMENTEN ROND BEREN

Liedje aanleren: 'k zag twee beren

'k zag twee beren broodjes smeren
oh, dat was een wonder
't was een wonder, boven wonder
dat die beren smeren konden
hi hi hi, ha ha ha
'k stond erbij en ik keek ernaar

Varianten:

'k zag twee slangen de was ophangen
'k zag twee mussen de juffrouw kussen
'k zag twee apen nootjes kraken

...

Spelen: honingbewaker

Nodig:

- 3 potjes (of andere voorwerpen)
- blinddoek

Werkwijze:

De kleuters gaan in een kring zitten. Eén van de kleuters zit geblinddoekt in het midden. Deze kleuter is de slapende beer, hij heeft heel hard gewerkt en de 3 potjes honing verzameld die voor hem staan. Al de andere kinderen zijn bijtjes die hun honing graag terugwillen. De juf wijst een bijtje aan, deze kleuter moet proberen om heel stilletjes naar de beer te gaan en een honingpotje af te nemen.

De beer luistert goed. Als hij denkt dat er iemand in de buurt komt klauwt hij in het rond. Raakt hij zo een bijtje, dan met dit bijtje weer gaan zitten zonder honingpotje. Lukt het het bijtje om een potje te nemen, mag hij dit bijhouden tot de ronde over is.

Knutselidee: Maak samen met de kleuters je eigen honingpotjes. Dit kan bijvoorbeeld met yoghurtpotjes en geel papier. Eventueel kan je ook enkele honinglogo's afdrukken.

BRONNEN

Internet:

www.ond.vlaanderen.be

Boeken:

Wellens M. (hoofdredactie), Speelgoedmuseum Vlaanderen. Speelgoedmuseum Mechelen, 1996, p.149. circus en kermis.

Oranje van Rij W. (1980), Speelgoed van vroeger, lantaarnreeks, JH Kok-Kampen, deel 59, p.8.

Lesmappen:

Lesmap Kleuters spelen met kleuren

Lesmap Meisjes spelen poppen, jongens met blokken?

Lesmap Traditioneel spel en "De Kinderspelen" van Pieter Bruegel

Tentoonstelling karakterberen van Helga Torfs. Hommage aan 100 jaar teddybeer, infobrochure leerkrachten.

Perstekst:

Perstekst de clown van 't circus, Speelgoedmuseum Mechelen, 30 juni 1989.

Mondelinge mededelingen:

Mondelinge mededelingen, Cleymans J.

Mondelinge mededelingen, Merckx L.

Mondelinge mededelingen, Saey A.

Mondelinge mededelingen, Wellens M.

Tekst Algemene rondleiding

